

Source sheet for TGS #8 "Understanding the History of Judaism; an alternative to Kuzari"

- (1) ויאמר יעקב בשלוח בצלו של עשו (מדרש רבה, בראשית סג יג)
ישב יעקב בשלוח בצלו של עשו (מדרש רבה, בראשית סג יג)
- (2) לא נטלו ישראל בעולם הזה אלא אלף שנים (תנחומא, תולדות ד)
- (3) הוא אלכסנדרוס מוקדון שמלך י"ב שנה. עד כאן היו נביאים מתנבאים ברוח הקודש, מכאן ואילך הט אזנך ושמוע דברי חכמים (סדר עולם רבה, פרק ל)
- (4) וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבנו: שהרי תורה העידה עליו, שנאמר "ושב ה' אלוהיך את שבותך, וריחמך; ושב, וקיבצך מכל העמים... אם יהיה נידחך, בקצה השמיים משם יקבצך ה' אלוהיך ומשם ייקחך. והביאך ה' אלוהיך...". (דברים ל, ג-ה). ואלו הדברים המפורשים בתורה, הם כוללים כל הדברים שנאמרו על ידי כל הנביאים (הלכות מלכים, יא ב)
- (5) עוד כתוב שם "ושב וקבצך"... וזה לא היה בגלות בבל כי לא שבו עשרת השבטים... רק זה על כרחינו ירמוז לגלותנו זה... הנה שהבטיחנו שהוא ישיבנו אליו בתשובה גמורה... הנה הפרשה הזאת מכרחת שכל זה עתיד, כי ישוב ה' לשוב עלינו לטוב כאשר שש על אבותינו (שו"ת הרשב"א, ח"ד סימן קפט)
- (6) וכבר ערב לנו ה' יתעלה על ידי נביאיו שלא נאבד ולא נכלה, ולא נחדל מהיות אומה חשובה ומעולה... "אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם"... כי מן הנמנע אצלו שימאס בנו כולנו, ואע"פ שנמרה את פיו ונעבור על מצוותיו, אמר "כה אמר ה' אם ימדו שמים מלמעלה ויחקרו מוסדי ארץ למטה, גם אני אמאס בכל זרע ישראל על כל אשר עשו"... ובוה עצמו הקדים להודיענו בתורה על ידע משרע"ה, אמר: "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם" וגוי' (אגרת תימן, איגרות הרמב"ם, מהדורת שילת, ח"א עמ' קכה)
- (7) אילו איפשר דרך משל שבני ישראל יעדרו מארץ ישראל, חלילה לאל מעשות זאת, כי הוא הבטיח שלא ימחה אותות האומה מכל וכל (ספר המצוות, מ"ע קנג)
- (8) אלו חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני, ואלו הן: ארון וכפורת וכרובים אש ושכינה ורוח הקודש ואורים ותומים (יומא דף כא ע"ב)
- (9) הנבואה ליוותה את אנשי בית שני במשך ארבעים שנה, על ידי הזקנים שזכו לסיוע של השכינה שהיתה בבית ראשון, כי הנבואה הנרכשת הסתלקה עם הסתלקות השכינה (כוזרי, מאמר ג סימן סה)
- (10) אמר הכוזרי: אם כן אתה מתרשל במה שראוי על פי תורתך, שהרי אין אתה פונה אל המקום הזה ואין אתה עושה אותו בית חייך ומותך, בשעה שאתה אומר "רחם על ציון כי היא בית חיינו"... אמר החבר: נזפת בי, מלך הכוזרים! חטא זה הוא אשר מנע את השלמת הבטחתו של אלהים בבית שני, באומרו "רני ושמחי בת ציון" (זכריה ב יד). הדבר האלוהי היה מוכן

להשיבה כבראשונה, לו נענו כולם בחפץ-לב לצאת. אבל רק חלקם נענו. רובם והנכבדים שבהם נותרו בבבל שבעי-רצון מן הכפיפות והשעבוד, בלא לעזוב את בתיהם ואת נכסיהם. אולי עליהם המשיל שלמה באומרו: "אני ישנה ולבי ער" (שה"ש ה, ב). בשנה רמז לגלות, ובערנות הלב לכך שהנבואה נותרה בקרבם... לכן יצאו הדברים לקויים בהתאם להתרשלותם. כי הדבר האלוהי חל על אדם במידת התכונותו לו, אם היתה מועטת – מעט, אם היתה רבה – הרבה. לכן, אילו התכוננו לפגוש את אלוהי אבותינו בכוונה טהורה, היה מסייע לנו כמו שסייע לאבות במצרים. לפיכך אין צפופנו "השתחוה להר קדשו"... וכיוצא באלה אלא כצפוף הזרזיר... (שם, מאמר ב סימן כד)

11) אחר הדברים האלה החליט החבר הזה לצאת את ארץ הכוזרים כשפניו אל ירושלים תבנה ותכונן. עזיבתו היתה קשה לכוזרי, לכן פנה אליו בעניין זה ואמר: "מה יש לבקש היום בארץ ישראל כשהשכינה נעדרת ממנה?"... אזי אמר החבר: השכינה הנראית לעין היא הנעדרת... אבל השכינה הנסתרת הרוחנית... וארץ ישראל מיוחדת לאלוהי ישראל וכו' (שם, מאמר ה סימנים כב-כג)

12) ריש לקיש הוי סחי בירדנא אתא רבה בר בר חנה יהב ליה ידא א"ל אלהא סנינא לכו, דכתיב "אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז" אם עשיתם עצמכם כחומה ועליתם כולכם בימי עזרא נמשלתם ככסף שאין רקב שולט בו עכשיו שעליתם כדלתות נמשלתם כארז שהרקב שולט בו. מאי ארז? אמר עולא ססמגור מאי ססמגור? אמר רבי אבא בת קול. כדתניא, משמתו נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל ועדיין היו משתמשין בבת קול... כי אתא לקמיה דרבי יוחנן א"ל לאו היינו טעמא, א"נ סליקו כולהו בימי עזרא לא הוה שריא שכינה במקדש שני דכתיב "יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם", אף על גב דיפת אלהים ליפת אין השכינה שורה אלא באהלי שם (יומא דף ט ע"ב)

13) רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוכך (זכריה ב יד)

14) על תנאי אם התחברו ישראל מכל הגוים, והנה לא עשו כן (אבן עזרא שם)

15) כלל כל נבואות הם על תנאי (אבן עזרא, בראשית טו ז)

16) אין הנביא מתנבא אלא מה שראוי להיות אם לא היה חוטא (תוס' יבמות דף נ ע"א בד"ה תדע)

17) אומר רבינו תם דזכות אבות תמה אבל ברית אבות לא תמה (תוס' שבת נה ע"א בד"ה ושמואל)

18) יעקב נטל חולקיה לעילא ועשו נטיל חולקיה לתתא... אמאי לא אתקיימו ברכאן דברכיה יצחק ליעקב?... יעקב נטל לעילא ועשו נטיל לתתא. לבתר, כד יקום מלכא משיחא, יטול יעקב לעילא ותתא (זהר ח"א קמג ע"ב)

19) יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי... דיעקב לא בעי השתא אינון ברכאי קדמאי דברכיה אבוי... ועדיין לא אתקיימו ביה אפילו חד מנייהו, בגין דסליק לון לסוף יומיא... יקדים עשו שולטניה בהאי עלמא.... אנא אסלק גרמי להווא עלמא דאתי, ולסוף יומיא (שם קעב ע"א)

20) ואמר ר"א לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, שנאמר "וזרעתיה לי בארץ" כלום אדם זורע סאה אלא להכניס כמה כורין? ור' יוחנן אמר מהכא: "ורחמתי את לא רחמה" (פסחים פז ע"ב)

21) עם זאת לא ישתווה הגר... אל האזרח. שכן רק האזרחים ראויים לנבואה (כוזרי, מאמר א סימן קטו)

22) ומי שמצטרף אלינו מבין האומות, כפרט, יקבל מן הטובה שלנו, אך לא ישתווה עמנו (שם סימן כז)

23) ר' חמא ברבי חנינא כשהקב"ה משרה שכנתו אין משרה אלא על משפחות מיוחדות שבישראל (קידושין דף ע ע"ב)

24) א"ר יצחק מפני מה זכה עובדיהו לנביאות [שהרי גר היה ואין השכינה שורה אלא על המיוחדין שבישראל] (סנהדרין לט ע"ב, ורש"י שם)

25) אשר הוצאתיך מארץ מצרים... אמר הכוזרי: אם כן, תורכתם מיוחדת לכם. אמר החבר: אכן... חיוב התורה הוא מפני שהוציאנו ממצרים ודבק בנו בשל היותנו הסגולה מבני אדם (כוזרי, מאמר א סימן כז)

26) מה יש לבקש היום בארץ ישראל! התקרבות אל אלהים מושגת בכל מקום בכוונה טהורה ותשוקה חזקה! (שם מאמר ה סימן כב)

27) ראה מלך הכוזרי בחלומו שכוונתו רצויה לאלהים ומעשהו אינו רצוי (שם מאמר א סימן א)

28) השכינה הנסתרת הרוחנית היא עם ישראל אזרח, תמים במעשיו, טהור לבב, שהתכוונתו לאלוהי ישראל נאמנת. וארץ ישראל מיוחדת לאלוהי ישראל, והמעשים לא יגיעו לשלמות אלא בה. מצוות ישראליות רבות בטלות לגבי מי שאינו גר בארץ ישראל... לכן נסערים הגעגועים אליה וההתכוונות אליה נאמנת (שם מאמר ד סימן כג)

29) הם אהבו את הדת... הם כיבדו את האזורים מקרב בני ישראל והתברכו בהם (שם מאמר ב סימן א)

30) ונלוו גוים רבים אל ה' ביום ההוא והיו לי לעם ושכנתי בתוכם (זכריה ב טו)

31) ואל יאמר בן הנכר הנלוה אל ה' לאמר הבדל יבדילני ה' מעל עמו... כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים (ישעיה נו ג-ז)

32) בייא בייא היינו האי דאחרביה למקדשא וקליה להיכליה וקטלינהו לכולהו צדיקי ואגלינהו לישראל מארעהון ועדיין מרקד בינן כלום יתבתיה לן אלא לקבולי ביה אגרא לא איהו בעינן

ולא אגריה בעינן. נפל להו פיתקא מרקיעא דהוה כתב בה אמת אמר רב חנינא שמע מינה חותמו של הקב"ה אמת אותיבו בתעניתא תלתא יומין ותלתא לילואתא מסרוהו ניהליהו נפק אתא כי גוריא דנורא מבית קדשי הקדשים אמר להו נביא לישראל היינו יצרא דעבודה זרה שנאמר "ויאמר זאת הרשעה." בהדי דתפסוה ליה אשתמיט ביניתא ממזייא ורמא קלא ואזל קליה ארבע מאה פרסי אמרו היכי נעביד דילמא חס ושלום מרחמי עליה מן שמיא. אמר להו נביא שדיוהו בדודא דאברא וחפיוהו לפומיה באברא דאברא משאב שאיב קלא (יומא דף סט ע"ב)